

Bulinga novēršanas programmu ieviešanas un to efektivitātes vērtēšana: kāpēc tas ir svarīgi

Profesore Kristīna Salmivalli (*Christina Salmivalli*), Turku Universitāte, Somija

INVEST (Inequalities, Interventions, and New Welfare State) research flagship

Problēmas nozīmība

- Bulings var nopietni ietekmēt psihosociālo labklājību un psihisko veselību īstermiņā un ilgtermiņā, tādējādi radot arī milzīgas izmaksas sabiedrībai;
- Bulings ietekmē ne tikai bērnus, pret kuriem tas vērsts, bet arī tos, kuri bulinga rezultātā iebiedē citus, kā arī tos, kuri ir bulinga liecinieki.

Ir izstrādāts daudz preventijas un intervences programmu

- Simti, ja ne tūkstoši!
- Daudz mazāk ir tikušas pienācīgi novērtētas - ja vispār ir novērtētas.
- Visi veiktie novērtējumi neatbilst zinātnisku pierādījumu kritērijiem.
 - Ttofi et al (2008, 2011) metaanalīze - tikai 10% publicēto novērtējumu atbilda kritērijiem.

Kā novērtēt, vai programma “darbojas”

- Pajautājiēt tiem, kas programmu īsteno (piemēram, skolotājiem), vai tā darbojas;
- Pajautājiēt tiem, uz kuriem tā attiecas (piemēram, skolēniem), vai tā darbojas;
- Izmēriēt konkrēto problēmu (piemēram, bulingu) pirms un pēc programmas īstenošanas;
- Izmēriēt šo problēmu skolās, kas īsteno programmu, un skolās, kas to neīsteno, pēc programmas īstenošanas;
- Izmēriēt šo problēmu skolās, kas īsteno programmu, un skolās, kas to neīsteno, pirms un pēc programmas īstenošanas.

Kā novērtēt, vai programma “darbojas”

- Pajautājiem tiem, kas programmu īsteno (piemēram, skolotājiem), vai tā darbojas;
- Pajautājiem tiem, uz kuriem tā attiecas (piemēram, skolēniem), vai tā darbojas.
 - “90% skolotāju šķita, ka tā darbojas”
 - “75% skolēnu tā patika”

”95% lietotāju patika šis produkts”

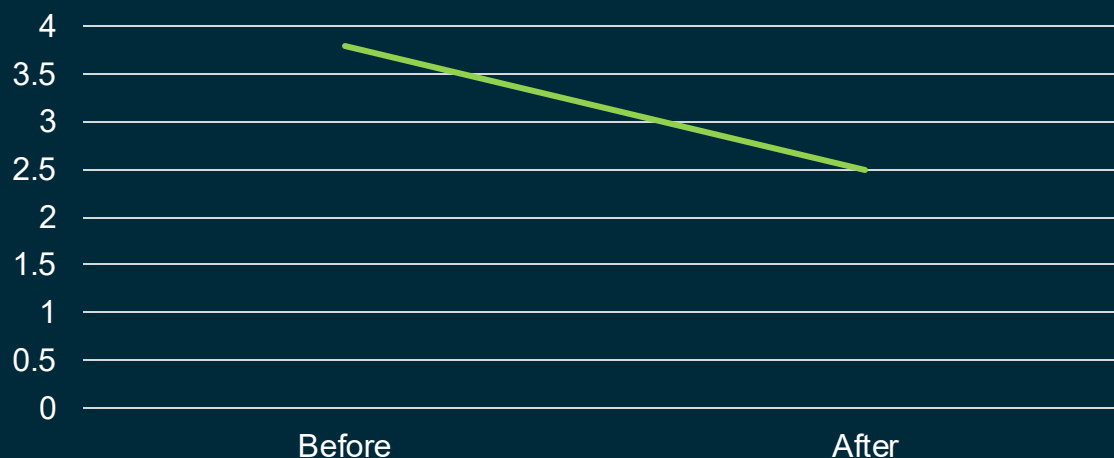
UNIVERSITY
OF TURKU

Finnish institute for
health and welfare

Kā novērtēt, vai programma “darbojas”

- Izmēriet konkrēto problēmu (piemēram, bulingu) pirms un pēc programmas īstenošanas.
- Programmas rezultāti neatšķiras no pārmaiņām, kas saistītas ar bērnu attīstību (vecumposmu).

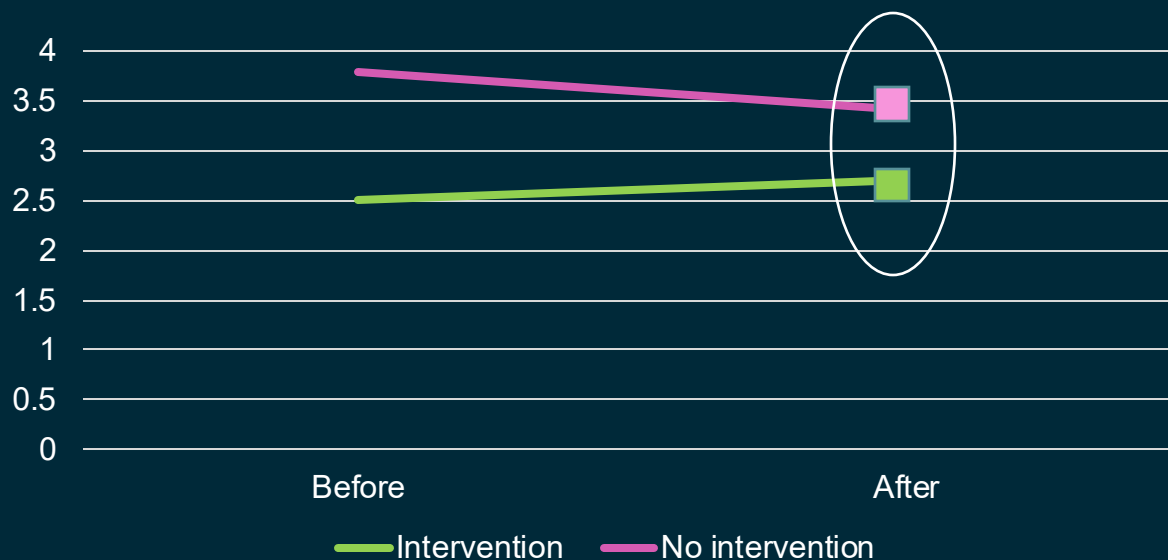
Kā novērtēt, vai programma “darbojas”

- Izmēriet šo problēmu skolās, kas īsteno programmu, un skolās, kas to neīsteno, pēc programmas īstenošanas.

Kā novērtēt, vai programma “darbojas”

- Izmēriet šo problēmu skolās, kas īsteno programmu, un skolās, kas to neīsteno, pēc programmas īstenošanas.
- Bet varbūt šīs skolas jau sākotnēji atradās dažādos līmeņos?

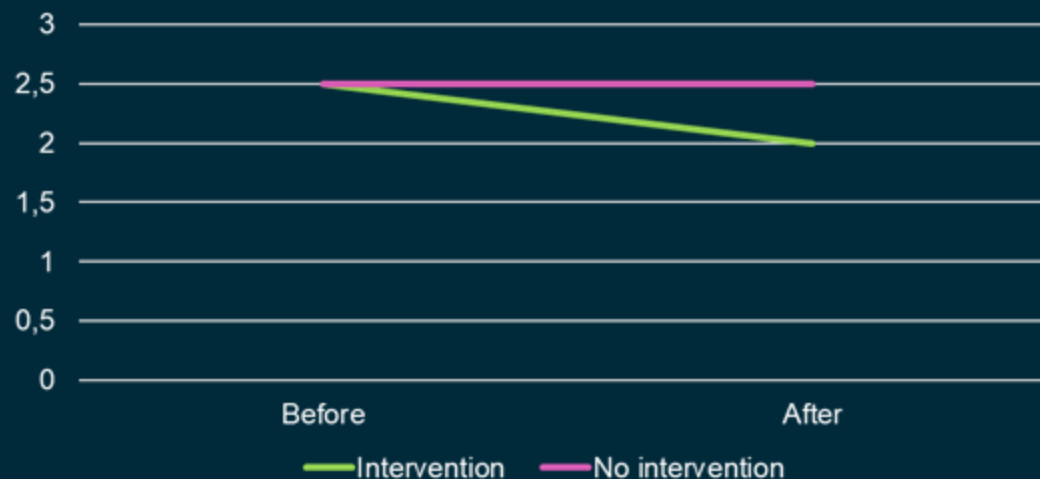
Kā novērtēt, vai programma “darbojas”

- Pajautājiēt tiem, kas programmu īsteno (piemēram, skolotājiem), vai tā darbojas;
- Pajautājiēt tiem, uz kuriem tā attiecas (piemēram, skolēniem), vai tā darbojas;
- Izmēriēt konkrēto problēmu (piemēram, bulingu) pirms un pēc programmas īstenošanas;
- Izmēriēt šo problēmu skolās, kas īsteno programmu, un skolās, kas to neīsteno, pēc programmas īstenošanas.

Kā novērtēt, vai programma “darbojas”

- Pajautājiem tiem, kas programmu īsteno (piemēram, skolotājiem), vai tā darbojas;
- Pajautājiem tiem, uz kuriem tā attiecas (piemēram, skolēniem), vai tā darbojas;
- Izmēriet konkrēto problēmu (piemēram, bulingu) pirms un pēc programmas īstenošanas;
- Izmēriet šo problēmu skolās, kas īsteno programmu, un skolās, kas to neīsteno, pēc programmas īstenošanas;
- Izmēriet šo problēmu skolās, kas īsteno programmu, un skolās, kas to neīsteno, pirms un pēc programmas īstenošanas.

- Izmēriet šo problēmu skolās, kas īsteno programmu, un skolās, kas to neīsteno, pirms un pēc programmas īstenošanas.
- Šīm skolām jābūt **līdzīgām** visos citos aspektos.
 - **Skolas sadalītas** pēc nejaušības principa gan intervencei, gan pārbaudei.

-
- Mēs **vēlamies**, lai skolās īstenotās prevencijas programmas darbotos, un bieži vien **sakām**, ka tās darbojas, pat ja trūkst pierādījumu.
 - Kad dzirdat par “pierādījumos balstītu” programmu, pieprasiet šos pierādījumus!

-
- Augstas kvalitātes novērtējumi liecina, ka skolās īstenotās prevencijas programmas patiešām var novērst bulingu.
 - Rezultāti ir labāki novērtējuma pētījumu laikā, kad programmas tiek paplašinātas, nekā “reālajā dzīvē”.
 - Skolas saņem labāku atbalstu novērtējuma pētījumu laikā;
 - Realitātē programmu īstenošana laika gaitā mazinās -
 - gan kvantitātē, gan kvalitātē.

Īstenošanas kvalitātei ir nozīme

- Īstenošana = programmas ieviešana/pielietošana praksē
- Pat programmas, kuru efektivitāte ir pierādīta, nenodrošina pozitīvus rezultātus, ja tās netiek pareizi īstenotas.

Īstenošanas kvalitātei ir nozīme

- Īstenošana = programmas ieviešana/pielietošana praksē
- Pat programmas, kuru efektivitāte ir pierādīta, nenodrošina pozitīvus rezultātus, ja tās netiek pareizi īstenotas.

Pat visefektīvākais rīks nav piemērots
... ja tas netiek iedarbināts un izmantots
... atkal un atkal...

Īstenošanas nozīme: četri piemēri

- Haataja et al. (2014). The KiVa antibullying curriculum and outcome: Does fidelity matter? *Journal of School Psychology*, 52, 479-493.
- Swift et al. (2017). Teacher factors contributing to dosage of the KiVa anti-bullying program. *Journal of School Psychology*, 65, 102–115.
- Johander et al. (2021). Different Approaches to Address Bullying in KiVa Schools: Adherence to Guidelines, Strategies Implemented, and Outcomes Obtained. *Prevention Science*, 22, 299–310.
- Herkama et al. (2024). Improving the implementation of KiVa antibullying program with tailored support: Study protocol for a cluster randomized controlled trial. *Contemporary Clinical Trials*, 137, 107407.

UNIVERSITY
OF TURKU

Finnish institute for
health and welfare

Contents lists available at ScienceDirect

Journal of School Psychology

journal homepage: www.elsevier.com/locate/jschpsyc

The KiVa antibullying curriculum and outcome: Does fidelity matter? ☆

Anne Haataja ^{a,*}, Marinus Voeten ^b, Aaron J. Boulton ^c, Annarilla Ahtola ^a,
Elisa Poskiparta ^a, Christina Salmivalli ^a

^a Department of Psychology, University of Turku, Finland

^b Behavioral Science Institute, Radboud University Nijmegen, The Netherlands

^c Department of Psychology, University of Kansas, USA

Kā novērtēt īstenošanas uzticamību

- Mācību stundas sagatavošana: Laiks (minūtēs), kas veltīts katras mācību stundas sagatavošanai, dati ņemti par vidēji 10 mācību stundām. Vidēji 29 min (SN = 16 min).
- Mācību stundas ilgums: Laiks (minūtēs), kas izmantots katras mācību stundas norisei, vidējais rādītājs no visām stundām, par kurām skolotājs norādījis, ka tās ir vadījis. Vidēji 79 min (SN = 19 min).
- Mācību stundas norises atbilstība plānotajam: Katrā mācību stundā īstenoto aktivitāšu īpatsvars, dati ņemti par vidēji 10 mācību stundām. Vidēji 68% (SN = 20%).

Divi uzticamības aspekti, kas saistīti ar labākiem rezultātiem (mazāk bulinga un viktimizācijas)

- Mācību stundas sagatavošana: Laiks (minūtēs), kas veltīts katras mācību stundas sagatavošanai, dati ņemti par vidēji 10 mācību stundām. Vidēji 29 min (SN = 16 min).
- Mācību stundas ilgums: Laiks (minūtēs), kas izmantots katras mācību stundas norisei, vidējais rādītājs no visām stundām, par kurām skolotājs norādījis, ka tās ir vadījis. Vidēji 79 min (SN = 19 min).
- Mācību stundas norises atbilstība plānotajam: Katrā mācību stundā īstenoto aktivitāšu īpatsvars, dati ņemti par vidēji 10 mācību stundām. Vidēji 68% (SN = 20%).

Contents lists available at ScienceDirect

Journal of School Psychology

journal homepage: www.elsevier.com/locate/jschpsyc

Teacher factors contributing to dosage of the KiVa anti-bullying program

Lauren E. Swift^{a,*}, Julie A. Hubbard^a, Megan K. Bookhout^a, Stevie N. Grassetti^a,
Marissa A. Smith^b, Michael T. Morrow^c

^a Department of Psychological and Brain Sciences, University of Delaware, 105 The Green, 108 Wolf Hall, Newark, DE, 19716, USA

^b Children's National Medical Center, 111 Michigan Ave NW, Washington, DC, 20010, USA

^c Arcadia University, 450 South Easton Road, Glenside, PA 19038, USA

Kā novērtēt īstenošanas uzticamību

- Intervences “deva”: Skolotāji katru mēnesi tiešsaistē aizpildīja aptauju par to, vai un kad viņi pabeidza attiecīgā mēneša mācību stundu, par kopējo laiku, kas tika pavadīts, vadot mācību stundu, un par to, kādas aktivitātes tika veiktas.

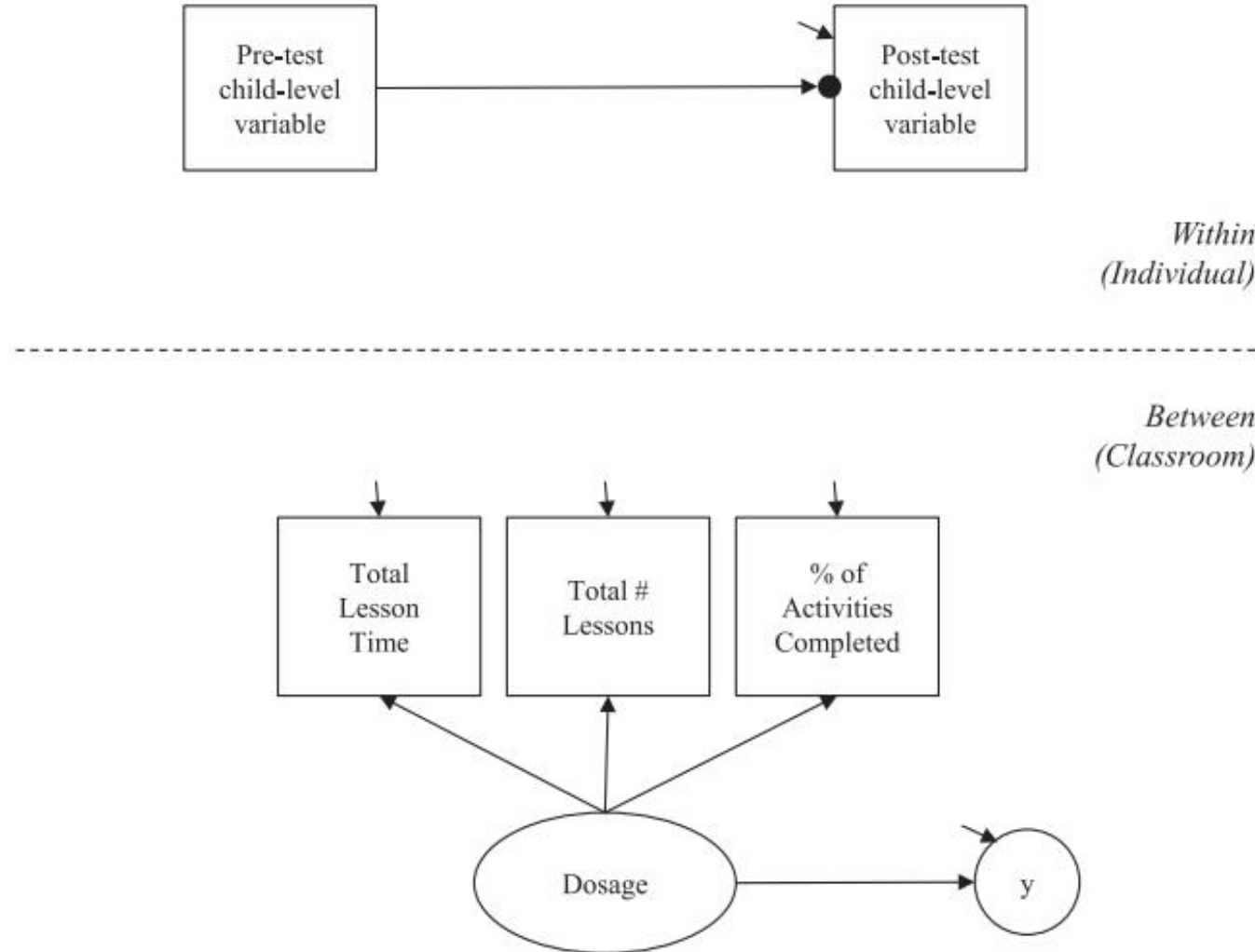

Fig. 1. Multilevel structural equation model depicting relation between latent dosage and child-level variables across time.

Table 5

Standardized coefficients, model fit statistics, effect sizes, and tests of indirect effects for models shown in Fig. 1 with the addition of a path from professional burnout to dosage.

Child-level variable	Burnout > dosage	T1 variable > T2 variable	Dosage > T2 variable	Indirect effect	R^2 Burnout > dosage	R^2 Dosage > T2 variable	CFI	RMSEA	SRMR (Within, between)
Self-reported									
Bullying	− 0.38***	0.37***	− 0.35*	0.13*	0.14	0.13	0.883	0.038	0.030, 0.047
Victimization	− 0.37***	0.57***	− 0.33*	0.12*	0.14	0.11	0.968	0.026	0.011, 0.070
Anti-bullying Attitudes	− 0.38***	0.43***	0.38*	− 0.14*	0.14	0.14	0.886	0.039	0.029, 0.061
Empathy	− 0.38***	0.53***	0.32**	− 0.12*	0.14	0.11	0.915	0.041	0.033, 0.064
Teacher-Reported									
Bullying	− 0.37***	0.68***	− 0.35*	0.13*	0.14	0.13	0.951	0.042	0.029, 0.075
Victimization	− 0.36***	0.49***	− 0.43**	0.16*	0.13	0.18	0.970	0.034	0.014, 0.056
Depression	− 0.37***	0.57***	− 0.39**	0.14*	0.13	0.15	0.945	0.035	0.027, 0.050
Withdrawal	− 0.37***	0.55***	− 0.38***	0.14*	0.14	0.14	0.985	0.018	0.017, 0.046
Peer Rejection	− 0.37***	0.64***	− 0.36**	0.13*	0.14	0.13	0.979	0.025	0.021, 0.055
School Avoidance	− 0.36***	0.51***	− 0.40**	0.15*	0.13	0.16	0.968	0.025	0.017, 0.058
Peer-Reported									
Bullying	− 0.37***	0.67***	− 0.38**	0.14*	0.14	0.14	0.921	0.051	0.040, 0.063
Victimization	− 0.37***	0.46***	− 0.40**	0.14*	0.14	0.16	0.934	0.030	0.020, 0.068
Peer Rejection	− 0.39***	0.69***	− 0.37***	0.14**	0.15	0.14	0.897	0.062	0.051, 0.045
Reinforce the Bully	− 0.37***	0.66***	− 0.36*	0.13*	0.14	0.13	0.896	0.059	0.046, 0.074
Stop the Bully	− 0.38***	0.55***	0.24*	− 0.09 [†]	0.14	0.06	0.969	0.027	0.020, 0.058
Help the Victim	− 0.38***	0.65***	0.33***	− 0.13*	0.15	0.11	0.986	0.022	0.017, 0.053

For all models, $df = 5$. CFI = Comparative Fit Index. RMSEA = Root Mean Square Error of Approximation. SRMR = Standardized Root Mean Square Residual.

* $p < 0.05$.

** $p < 0.01$.

-
- Lielāka “deva” → vairāk pārmaiņu bulīngā, viktimizācijā, attieksmē, empātijā, apkārtējo reakcijās, depresijā, trauksmē, mazāk izvairīšanās no skolas.
 - Tika identificēts viens ar mazāku “devu” saistīts apstāklis: skolotāju profesionālā izdegšana.

Different Approaches to Address Bullying in KiVa Schools: Adherence to Guidelines, Strategies Implemented, and Outcomes Obtained

Eerika Johander¹ · Tiina Turunen¹ · Claire F. Garandeanu¹ · Christina Salmivalli^{1,2}

Accepted: 14 October 2020 / Published online: 24 October 2020
© The Author(s) 2020, corrected publication 2020

Abstract

We examined the extent to which school personnel implementing the KiVa® antibullying program in Finland during 2009–2015 systematically employed the program-recommended approaches (*confronting* or *non-confronting*), used one or the other depending on the bullying case (*case-specific* approach), or used their *own adaptation* when talking to perpetrators of bullying, and whether they organized follow-up meetings after such discussions. In addition to investigating adherence to program guidelines, we tested how effective these different approaches were in stopping bullying. Finally, we tested the contribution of follow-up meetings and the number of years KiVa had been implemented in a school to the effectiveness of the interventions, using reports from both school personnel and victimized students. The data were collected annually across 6 years via online questionnaires and included responses from 1221 primary and secondary schools. The school personnel were more likely to use the confronting approach than the non-confronting approach. Over time, rather than sticking to the two program-recommended approaches, they made adaptations (e.g., combining the two; using their own approach). Two-level regression analyses indicated that the discussions were equally effective, according to both personnel and victimized students, when the *confronting*, *non-confronting*, or a *case-specific* approach had been used. The discussions were less effective when the personnel used their *own adaptation* or *could not specify* the method used. Perceived effectiveness was higher in primary school and when follow-up meetings were organized systematically after each intervention, but unrelated to the number of years KiVa had been implemented.

Keywords KiVa antibullying program · Indicated actions · Bullying · Intervention · Long term · Implementation fidelity · Outcome · Confronting · Non-confronting · Follow-up

- KiVa programma bulinga prevencijai tikusi plaši ieviesta Somijā kopš 2009. gada: skolām tika piedāvātas arī divas citas pierādījumos balstītas pieejas, lai apkarotu bulingu un lai skolas katru gadu ziņotu par paveikto.

Katru gadu skolām tiek jautāts, vai tās...

- Nosoda bulingu

- Veicina empātiju pret skolēnu(-iem), pret kuru(-iem) vērsts bulings

- Rosina uzticēties programmas/komandas dalībniekam

- Attīsta savu pieeju

- Nezina, ko iesākt

- Seko gadījumiem, par kuriem ir ticis ziņots?
 - Visos gadījumos
 - Dažreiz
 - Nekad

Katru gadu skolām tiek jautāts, vai tās...

- **Nosoda bulingu**

- **Veicina empātiju pret skolēnu(-iem), pret kuru(-iem) vērsts bulings**

- Seko gadījumiem, par kuriem ir ticis ziņots?

- **Visos gadījumos**

- Dažreiz
- Nekad

- **Rosina uzticēties programmas/komandas dalībniekam**

- Attīsta savu pieeju

?

- Nezina, ko iesākt

- Mēs pētījām intervences **rezultātus (= vai bulings tika pārtraukts pēc intervences)**, kā tos uztvēra:
 - 1) skolēni, kuri bija cietuši no bulinga un kuru situāciju risināja KiVa komanda, un
 - 2) KiVa komandas locekļi, kas veica intervenci.

Skolēni: 74% skolēnu atzina intervenci par lietderīgu
(bulings ir pārtraukts vai samazinājies)

Skolotāji: mērķtiecīgas intervences efektivitāte 3,17 (skalā
0-4)

- **Saskaņā ar skolēnu un skolu personāla atbildēm** ikgadējās aptaujās intervences pasākumi bija visveiksmīgākie skolās, kurās **tika izmantotas programmas ieteiktās metodes.**
- Rezultāti bija labāki tajās skolās, kurās sistemātiski tika organizētas **turpmākas pārraudzības sapulces.**
 - Neatkarīgi no izmantotās pieejas turpmāku pārraudzības pasākumu veikšana sistemātiski palielināja iespēju, ka bulings tiks pārtraukts.

1. Saruna ar skolēnu(-iem), kas kļuvis(-uši) par upuri(-iem)
“Es tev (jums) palīdzēšu. Pastāsti(-iet), kas notika.”

2. Sarunas ar pāridarītājiem (bulijiem) - ar katru atsevišķi.

3. Saruna grupā ar pāridarītājiem (bulijiem).
“Par ko mēs esam vienojušies?”

4. Klases audzinātājs tiek informēts par situāciju un aprunājas ar klases sociāli aktīvākajiem skolēniem.
“Ir nepieciešama jūsu palīdzība.”

5. Atkārtota saruna ar skolēnu(-iem), kas kļuvis(-uši) par upuri(-iem).
“Vai situācija ir mainījusies?”

6. Atkārtota saruna ar pāridarītājiem (bulijiem) un upuri(-iem) (ja upuris/-i vēlas):
“Kā nodrošināsim to, lai bulings neturpinātos?”

Procedūras izpilde: jauns pētījums

- KiVa intervences procedūras posmi
- Cik labi KiVa komandas izpildīja procedūru, un vai tas ietekmēja rezultātu (bulinga pārtraukšanu)?

1. Saruna ar skolēnu(-iem), kas kļuvis(-uši) par upuri(-iem)
“Es tev (jums) palīdzēšu. Pastāsti(-iet), kas notika.”

98.6%

2. Sarunas ar pāridarītājiem (bulijiem) - ar katru atsevišķi.

87.8%

3. Saruna grupā ar pāridarītājiem (bulijiem).
“Par ko mēs esam vienojušies?”

42.6%

4. Klases audzinātājs tiek informēts par situāciju un aprunājas ar klases sociāli aktīvākajiem skolēniem.
“Ir nepieciešama jūsu palīdzība.”

16.8%

5. Atkārtota saruna ar skolēnu(-iem), kas kļuvis(-uši) par upuri(-iem).
“Vai situācija ir mainījusies?”

58.3%

6. Atkārtota saruna ar pāridarītājiem (bulijiem) un upuri(-iem) (ja upuris/-i vēlas):
“Kā nodrošināsim to, lai bulings neturpinātos?”

55.9%

UNIVERSITY
OF TURKU

Finnish institute for
health and welfare

-
- “Pilnīga atbilstība”: Bulings pārtraukts 94% / 97% gadījumu, pamatojoties uz cietušo bērnu / to, kuri bija iesaistīti bulingā, ziņojumiem.
 - Novirze no procedūras: Bulings pārtraukts 70% / 80% gadījumu.

Contents lists available at [ScienceDirect](#)

Contemporary Clinical Trials

journal homepage: www.elsevier.com/locate/conclintrial

Improving the implementation of KiVa antibullying program with tailored support: Study protocol for a cluster randomized controlled trial

Sanna Herkama^{a,*}, Marie-Pier Larose^a, Inari Harjuniemi^a, Virpi Pöyhönen^a,
Takuya Yanagida^b, Eila Kankaanpää^c, Elisa Rissanen^c, Christina Salmivalli^a

^a University of Turku, Finland

^b University of Vienna, Austria

^c University of Eastern Finland, Finland

Provizoriskie rezultāti (IMPRES projekts)

- Skolas, kas saņēma atbalstu īstenošanai, sniedza **vairāk preventīvo KiVa nodarbību** salīdzinājumā ar skolām, kurās šāds atbalsts netika sniegts. Turklāt skolēni skolās, kurās tika sniegts atbalsts, uzreiz pēc intervences un pēc 12 mēnešu apsekošanas ziņoja **par mazāku viktimizācijas pieredzi**, kā arī **par mazāk bulinga** pēc intervences (Larose et al., 2025).
- Skolām sniegtais atbalsts programmu īstenošanai var uzlabot īstenošanas kvalitāti un līdz ar to arī bulinga un viktimizācijas gadījumus, par kuriem skolēni ziņo.

Kopsavilkums

- Nepieciešams **pienācīgi novērtēt** bulinga prevencijas programmas.
- Programmas rezultāti ir saistīti ar **īstenošanas kvalitāti**.
- (Pat visefektīvāko programmu) ietekme nav ilgtspējīga bez **atbalsta to īstenošanai**.